

Kjak

Felagið Peningastovnar
Súni Schwartz Jacobsen, nevndarform.

Hoyringsskriv: Broytingar í virkseminum hjá Landsbanka Føroya

Felagið Peningastovnar hevur hesar viðmerkingar til niðanfyri nevndu uppskot:

- Uppskot til løgtingslóg um at seta úr gildi løgtingslóg um Landsbanka Føroya
- Uppskot til løgtingslóg um landsins gjaldføris- og skuldarfyrising
- Uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um Búskaparráð
- Uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um Arbeidsmarknaðareftirlønargrunn

Fyrst og fremst eigur at verða sagt, at gjaldoyra- og pengapolitikkur eru ríkismál og tiskil ikki eitt økið, sum føroyskir myndugleikar burdu sátt iva um var føroyskt. Føroyar hava í dag donsku krónuna sum gjaldoyra. Teir føroysku seðlarnir eru at meta sum seðlar hjá tí danska tjóðbankanum við føroyskum teksti. Gjaldoyra-, penga- og rentupolitikkurin hjá danska tjóðbankanum ávirkar fult og beinleiðis “føroysku” seðlarnar.

Tá mett verður, um hvørt

tað er skilagott at miðsavna virksemið hjá Landsbankanum í eina størri eind í Gjaldstovuni eigur ein fyrst at seta sær nakrar spurningar:

Hvørjar uppgávur hevur Dansk Tjóðbankin?

Danmarks Nationalbank hevur hesar uppgávur:

- **Støðugar prisir:** Tjóðbankin stuðlar undir at prísirnir eru støðugir, tvs. at prís-vøksturin er lágur. Hetta verður gjørt við at tillaga pengapolitikkin eftir einum føstum krónukursi móttvegis evruni.
- **Tryggar gjaldingar:** Tjóðbankin tryggjar at kontantar og elektroniskar gjaldingar kunnu avgreiðast trygt. Hetta verður gjørt við at prenta seðlar og útgeva myntir umframt at tryggja at peningastovnar kunnu flyta sínamillum.
- **Tryggja støðufestið í tí figgjarliga skipanini:** Tjóðbankin tryggjar støðufestið í figgjarligu skipanini. Hetta verður gjørt við

at fylgja við í figgjarligu skipanini og gjaldsskipanum umframt figgjarligum hagtølum og umsita skuld hjá statinum.

Prísvøkstur: Dansk Tjóðbankin hevur til endamáls at tryggja, at prísvøksturin ikki er ov stórur. Amboðini, sum verða nýtt í mun til hetta, eru rentustýring, og útboðið av pengum. Danska krónan er eisini kurstryggjað móttvegis evruni, soleiðis at virðið á krónuni er stabilt. Tjóðbankin heldur kursin á krónuni støðuga við at keypa og selja gjaldoyra og við at broyta rentuna.

Gjaldføri: Dansk Tjóðbankin tryggjar eisini, at gjaldførið í samfelagnum er nøktandi, umframt at gjaldsskipanir millum peningastovnar og tjóðbankan altíð virka. Í praksis merkir hetta m.a., at peningur til ein og hvørja tíð kann latast og lánast til og av Tjóðbankanum.

Hagtøl: Føroyski og danski figgjargeirin sendir hagtøl til danska Tjóðbankan, og

verða hesi hagtøl viðgjørd og almannakunngjørd. Somuleiðis er Tjóðbankin árliga í Føroyum. Dansk Tjóðbankin umsitur eisini skuld hjá danska statinum.

Hvør røkir hesar uppgávur í dag vegna Føroyar?

Tað stutta svarið er, at danski Tjóðbankin røkir allar av uppgávu­num vegna Føroyar – tó ikki umsiting av skuld og gjaldførið hjá Føroya Landsstýri.

Hvat ger Landsbankin?

1. Landsbankin umsitur skuld hjá landskassanum. Hetta inniber, at Landsbankin vanligu metir um tørvin fyri útgávum av lánsbrøvum fyri Landskassan.
2. Landsstýrinum verður álagt við lóg, at landskassin skal hava innlån í Landsbankanum, sum í minsta lagi svarar til 15% av bruttotjóðarúrtøkuni í undanfarna ári. Umframt hetta umsitur Landsbankin peningin í Arbeidsmark-

naðareftirlønargrunninum.

3. Peningastovnar senda hagtøl til Tjóðbankan og verða hesi hagtøl send til Landsbankan. Hesi hagtøl verða viðgjørd og almannakunngjørd av Tjóðbankanum og av Landsbankanum.

Sum tað framgongur av om-anfyristandandi, verða tær vanligu tjóðbankauppgávurnar so sum gjaldoyra-, penga- og rentupolitikkurin framdar vegna Føroyar av danska tjóðbankanum. Tí hevur Landsbankin prinsipelt sum tjóðbanki ongan leiklut, og gevur tað onga meining at tosa um ein slíkan stovn í Føroyum.

Ført hevur verið fram, at Landsbankin tryggjar figgjarligt støðufesti og eftirlitið av føroyska figgjargeiranum. Hetta er er ikki rætt, tí amboðini til tess verða øll gjørd og stýrd úr Danmark. Umframt at gjaldoyra-, penga- og rentupolitikkurin verður stýrdur úr Danmark, eru allir bankapakkarnir gjørdir í

Danmark, umframt at felagið Figgjarligt Støðufesti og Figgjareftirlitið eru heimahoyrandi har við danskari leiðslu.

Tá tað kemur til umsiting av gjaldføri og skuld tykist tað skilagott at leggja hesa uppgávu á Gjaldstovuna, ið jú frammanundan hevur til uppgávu at stýra stutt-tíðar sveiggjunum í gjaldførinum. Fyri at tryggja gjøgn-umskygni í umsitingini vil tað óivað vera skilagott at víðka verandi regluligu almennu rapporteringina hjá Gjaldstovuni viðvíkjandi nýtslu í mun játtan á figgjarlóg til eisini at fevna um gjaldførið og lántøku landsins.

Felagið Peningastovnar metir tað verða skilagott at fremja rationaliseringar/sparingar í almennu umsitingini fyri at minka um almenna hallið. Felagið Peningastovnar metir tó, at størri rationaliseringar/sparingar kunnu heintast enn 1. mió. kr. í 2013 og 2 mió. kr. í 2014.

Tiskil tekur Felagið Peningastovnar undir við uppskotinum.

John av Reyni
*formaður
Sosialistisk Ung*

Heilsuvandamikili fløskuhálsurin í 30 ár

Í Føroyum er alt so gott. Her er pláss fyri tí einstaka, og her er altíð pláss fyri einum túnatosi um tað skuldi verið. Ella er tað kanska ov nógv av túnatosi

Ímeðan vit biða eftir skúlanum við Marknagil, hava mong ung sína gerandisgongd runt á ymsu skúlunum í Føroyum, við lærdómi fyri eyga.

Í Hoydølum er Føroya studentaskúli og HF-skeið. Í teimum trongu og yvirfyltu smáu stovunum sita gott og væl 800 næmingar og ogna sær góða vitan og eginleikar.

Tað er her, tey hava sína gerandisgongd, og arbeiða fyri sína miðnámsútbúgving á ávíkavist 3 og 2 ár. Tey fáa lærdómsins lykil til hægri og

vinnugevandi útbúgving.

Hesar útbúgvingar eru tær, ið skulu ríka, men­na og bera okkara samfelag í framtíðini.

Kortini eru viðurskiftini vánalig í Hoydølum. Har er beinleiðis heilsuskaðiligt, ið ber við sær hosta, andaneyð og húðtrupulleikar. Ferðsluræðslan, ið ger um seg er ikki borðbar og fólk eru í veruligum vanda -, helst um minsti eldsbruni skuldi staðist, so fara hesi fólk oman í dalin at ogna sær lærdóm.

Vónin er tó har, tí vit biða jú eftir skúlanum við Marknagil, ella biða vit til fánýtis?

Úti í Smiðjugerð er enn ein skúli. Hettar er Tekniski skúlin, ið betrar okkara samfelag við góðum og vælútbúnum

handverkarum, hárskerum, sniðgevum og ymsu linjunum. Hesi fólkin gera sítt fyri, at vit kunnu byggja og reka okkara samfelag. Hetta gera tey, hóast plásstrot, vánaligar umstøður og ikki minst, at skúlin hevur verið ein fyribilsloysn í mong ár.

Tó er vónin har, tí vit biða jú enn eftir skúlanum við Marknagil.

Beint við sjálvan byggi­staðin av nýggja skúlanum við Marknagil liggur Handils-skúlin.

Eins og áðurnevndu skúlar­nir hava vit eisini har ein stóran ból­k av hugagóðum fól­kum, ið hava sína gerandisgongd her fyri at ogna sær lærdóm, ið skal styrkja um tað

vinnuliga kervið í føroyska samfelagnum.

Hóast vánaligar umstøður og plásstrot, so er vónin har.

Tí skúlin við Marknagil kemur, ella?

Er tað veruliga soleiðis, at okkara tilfeingi, ið skal mynda, skapa og bera okkara samfelag í framtíðini, skal vera í soppavaksnum, heilsuvanda­miklum fløskuháls­sum, har ein ikki fær vent sær av berum fyribilsloysnum.

Um vit veruliga vilja hava okkara borgarar at trívast og mennast, mugu vit taka okkum um reiggj og geva teimum góðar og skapandi umstøður. Hetta er gongdin til góða samfelagið.

Vit eru øll varug við, at

nógvir manglar eru á ymsu skúlunum í okkara samfelag, og ynskja vit sjálvsagt, at allir skúlar og næmingar fáa góðar umstøður at mennast í. Tó er tað undrunarvert, at landsstýrismaðurin við mentamá­lum velur at útseta skúlan við Marknagil, istaðin fyri at fáa gongd í sum skjótast.

Aftrat hesum, er tað undrunarvert, at ímeðan annað verður útsett, so tykist tað ikki at vera nakar trupulleiki at finna pening til útbýgging av øðrum skúlum og áhugámálum, sum t.d 32 milliónir til Tekniska skúla í Klaksvík. Tí vilja vit gera vart við, at tit, sum varða av okkara samfelag, taka á tykkum ta

ábyrgd, ið tit hava fingið frá føroyska fólkinum og halda orð!

1800 næmingar vilja ikki biða meira eftir skúlanum við Marknagil, ið tykist at vera blivin ein einkisvisjón.

1800 næmingar vilja ikki hoyra meira leysatos, túnatos og undanførslur.

1800 næmingar vilja ikki vera í HEILSUVANDA, FERÐSLUR/ÆDSL, stappað í ein FLØSKUHÁLS og vera ein FYRIBILSLOYSN.

1800 næmingar krevja so­st­att at politiska valdið heldur orð, at skúlin við Marknagil verður uppraðfestur, og at spakin verður settur í jørðina umgangandi.